

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1996 - 1997 (*)

5 AOÛT 1997

PROPOSITION

**modifiant le Règlement de la
Chambre des représentants en ce
qui concerne la commission des
pétitions et les relations entre la
Chambre et les médiateurs fédéraux**

(Déposée par M. Luc Goutry et consorts)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition a pour objet, d'une part, de revaloriser le droit de pétition garanti par la Constitution et, d'autre part, de réglementer les rapports entre la Chambre et les médiateurs fédéraux.

1. Revalorisation du droit de pétition et de la commission des pétitions

Bien que des médiateurs fédéraux aient été institués (loi du 22 mars 1995), les Chambres fédérales ne se sont pas déchargées de leur obligation de traiter les doléances (individuelles) qui leur sont adressées directement et les deux assemblées ont maintenu leurs commissions des pétitions. Une délégation totale de l'examen des pétitions (individuelles) pourrait d'ailleurs être considérée comme une atteinte au droit de pétition.

Certaines des dispositions actuelles du Règlement de la Chambre - par exemple, les articles 95, n° 5 et 96, n° 6 (analyse sommaire des pétitions, annexée aux Annales parlementaires et distribution d'un feuille-

(*) Troisième session de la 49ème législature

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1996 - 1997 (*)

5 AUGUSTUS 1997

VOORSTEL

**tot wijziging, wat de commissie van de
verzoekschriften en de verhouding
tussen de Kamer en de federale
ombudsmannen betreft, van het
Reglement van de Kamer van
volksvertegenwoordigers**

(Ingediend door de heer Luc Goutry c.s.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het voorstel beoogt, enerzijds, een herwaardering van het grondwettelijk petitierecht; anderzijds, een duidelijke regeling van de verhouding tussen de Kamer en de federale ombudsmannen.

1. Herwaardering van het petitierecht en van de commissie voor de verzoekschriften

Hoewel het instituut van de federale ombudsmannen in het leven is geroepen (wet van 22 maart 1995), hebben de federale Kamers zich niet ontslagen van de plicht, rechtstreeks tot hen gerichte (individuele) klaagschriften te behandelen en hebben beide Kamers hun commissies voor de verzoekschriften gehandhaafd. Een volledige delegatie van (individuele) klachtbehandeling zou trouwens als een inbreuk op het recht van petitie kunnen worden opgevat.

Sommige bepalingen van het reglement van de Kamer -bijvoorbeeld de artikelen 95, nr. 5, en 96, nr. 6, (bondige samenvatting van de verzoekschriften als bijlage bij de Handelingen en «maandelijkse» rond-

(*) Derde zitting van de 49ste zittingsperiode

ton «mensuel» des pétitions) - restent toutefois (dans une large mesure) lettre morte. Remettre ces dispositions en application serait toutefois insuffisant.

L'article 57, alinéa 2, de la Constitution dispose certes explicitement que: «Les ministres sont tenus de donner des explications sur leur contenu (des pétitions adressées à la Chambre), chaque fois que la Chambre l'exige».

La présente proposition a notamment pour objet de remédier à cette situation en modifiant l'article 96, n° 1. Cette modification fait explicitement référence à l'article 38*bis*, qui a été inséré à la fin de 1993 et qui prévoit qu'au besoin, «La Chambre peut requérir la présence d'un membre du gouvernement».

2. La relation entre la Chambre et les médiateurs fédéraux

Au cours des travaux préparatoires de la loi du 22 mars 1995, il a été souligné que «la Chambre détermine dans son Règlement la façon dont elle exerce ses compétences vis-à-vis des médiateurs». Et il y a été ajouté: «Ainsi, par exemple, certaines tâches pourraient être confiées à la commission des pétitions» (Rapport Seneca, doc. n° 1436/7 - 93/94, p.30).

La présente proposition vise à permettre à la commission des pétitions:

- d'une part, de renvoyer aux médiateurs des pétitions portant sur «des réclamations relatives au fonctionnement des autorités administratives fédérales;
- d'autre part, de préférence, de se charger également d'autres affaires qui concernent les médiateurs (comme faire rapport à la Chambre sur les rapports et recommandations des médiateurs).

Toutes les affaires qui concernent les médiateurs n'entrent toutefois pas dans les nouvelles tâches de la commission des pétitions. C'est ainsi par exemple, que le budget (dotation) des médiateurs en est exclu.

deling van een lijst van de verzoekschriften)- blijven echter (grotendeels) «dode letter». Het volstaat zeker niet deze bepalingen opnieuw toe te passen.

Artikel 57, tweede lid, van de Grondwet bepaalt nochtans uitdrukkelijk: «De ministers zijn verplicht omtrent de inhoud (van de bij de Kamer ingediende verzoekschriften) uitleg te verstrekken, zo dikwijls als de Kamer het eist.».

Welnu, dit probleem tracht het onderhavige voorstel ook te verhelpen door artikel 96, nr. 1, te wijzigen. Deze wijziging verwijst uitdrukkelijk naar artikel 38*bis*, dat eind 1993 werd ingevoegd en ertoe strekt zo nodig «in commissie de aanwezigheid (te) vorderen van een regeringslid».

2. De verhouding tussen de Kamer en de federale ombudsmannen

Tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 maart 1995 werd er reeds op gewezen dat «de Kamer in haar Reglement de wijze regelt waarop zij haar bevoegdheden t.a.v. de ombudsmannen uitoefent». En er werd meteen aan toegevoegd: «Zo zouden bijvoorbeeld bepaalde taken kunnen worden toevertrouwd aan de commissie voor de Verzoekschriften» (verslag Seneca, *Gedr.St.*, Kamer, nr. 1436/7 - 93/94, blz. 30).

Welnu, het voorstel strekt ertoe dat de commissie voor de verzoekschriften:

- enerzijds, verzoekschriften met «klachten van burgers over de werking van de federale administratieve overheden» kan verwijzen naar de ombudsmannen;
- anderzijds, bij voorkeur, ook nog wordt belast met andere aangelegenheden die de ombudsmannen aanbelangen (zoals verslag uitbrengen aan de Kamer over de rapporten en aanbevelingen van de ombudsmannen).

Nochtans worden niet alle aangelegenheden die de ombudsmannen aanbelangen tot de nieuwe taak van de commissie voor de Verzoekschriften gerekend. De begroting (dotatie) van de ombudsmannen valt daar bijvoorbeeld buiten.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

L'article 13 du Règlement de la Chambre, tel qu'il a été modifié par la proposition n° 21/4 du 20 octobre 1995, dispose entre autres que les secrétaires président également de droit une des commissions permanentes (dont ils sont membres). Pourquoi ne pas disposer dès lors dans l'article 95 que le président de la Chambre (au lieu des secrétaires) renvoie les pétitions «à la commission des pétitions, soit à une (autre) commission...» (voir également les articles 63/2 et 64/7 actuels: renvoi aux commissions des projets de loi et des propositions)?

Art.2-3

a) Si la présente proposition prévoit la possibilité de renvoi de pétitions (par la commission) aux médiateurs (article 96, n° 1), on ne peut en l'occurrence pas perdre de vue les dispositions de l'article 9 de la loi du 22 mars 1995, qui fait une distinction entre l'irrecevabilité de la réclamation, qui s'impose aux médiateurs, et les «cas dans lesquels les médiateurs peuvent rejeter une réclamation». Le refus des médiateurs de traiter une réclamation transmise par la commission doit donc être motivé (voir également le même article de loi) et communiqué immédiatement à la commission.

b) En ce qui concerne l'article 96, n° 5, proposé, l'article 4 du règlement (particulier) de la commission des pétitions de la Deuxième chambre néerlandaise peut servir d'exemple: «La commission présente en outre annuellement un rapport d'activités...».

c) L'article 96*bis* proposé tient compte du prescrit des articles 1er et 15 de la loi du 22 mars 1995:

– aucun médiateur (y compris les médiateurs de la Région wallonne et de la Région flamande) n'a le pouvoir de mener d'office une investigation: «(les médiateurs fédéraux) ont pour (deuxième) mission de mener à la demande de la Chambre des représentants, toute investigation sur le fonctionnement des services administratifs fédéraux qu'elle désigne» (art. 1er de la loi);

– «Les médiateurs adressent annuellement (...) un rapport (...) à la Chambre (...), (mais) les rapports sont rendus publics par la Chambre» (article 15 de la loi).

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELN

Artikel 1

Artikel 13 van het reglement van de Kamer, zoals gewijzigd bij voorstel nr. 21/4 van 20 oktober 1995, bepaalt onder meer dat ook de secretarissen van rechtswege een der vaste commissies (waarvan zij lid zijn) voorzitten. Waarom derhalve in artikel 95 niet bepalen dat de voorzitter van de Kamer (in plaats van de secretarissen) de verzoekschriften verzendt «naar de commissie voor de verzoekschriften, hetzij naar (een andere) commissie ...» (zie eveneens de artikelen 63, nr. 2, en 64, nr. 7: de verzending naar de commissie van wetsontwerpen en voorstellen)?

Artt. 2-3

a) Wanneer het voorstel voorziet in de mogelijke verwijzing van verzoekschriften (door de commissie) naar de ombudsmannen (artikel 96, nr. 1), mogen daarbij geenszins de bepalingen van artikel 9 van de wet van 22 maart 1995 uit het oog worden verloren. Daarin wordt een onderscheid gemaakt tussen de onontvankelijkheid van de klacht, die de ombudsmannen geen beoordelingsruimte laat, en de «gevallen waarin de ombudsmannen een klacht kunnen weigeren». De weigering van de ombudsmannen om een door de commissie overgezonden klacht te behandelen, moet dus worden gemotiveerd (zie eveneens hetzelfde wetsartikel) en onverwijld medegedeeld aan de commissie.

b) Voor het voorgestelde artikel 96, nr. 5, geldt artikel 4 van het (bijzonder) reglement van de commissie voor de verzoekschriften van de Nederlandse Tweede Kamer als voorbeeld: «De commissie brengt voorts jaarlijks verslag uit over haar werkzaamheden...».

c) Het voorgestelde artikel 96*bis* houdt rekening met de bepalingen van de artikelen 1 en 15 van de wet van 22 maart 1995:

– geen van de ombudsmannen (ook de Waalse en de Vlaamse ombudsman niet) heeft de bevoegdheid om ambtshalve een onderzoek te beginnen: «(de federale ombudsmannen) hebben als (tweede) taak op verzoek van de Kamer van Volksvertegenwoordigers onderzoek in te stellen naar de werking van de federale administratieve diensten» (art. 1 van de wet);

– «De ombudsmannen richten jaarlijks (...) een verslag (...) tot de Kamer (...), (maar) de verslagen worden openbaar gemaakt door de Kamer» (art. 15 van de wet).

En ce qui concerne la disposition finale de l'article 96*bis* proposé, il est renvoyé une fois encore à l'article 63, n° 2, actuel du Règlement.

d) L'article 15, alinéa 4, de la loi du 22 mars 1995 dispose que: «Les médiateurs fédéraux peuvent être entendus à tout moment par la Chambre, soit à leur demande, soit à la demande de la Chambre.

Les articles 2 et 3 de la présente proposition visent à prévoir expressément dans le Règlement de notre assemblée:

– que «la commission des pétitions (...) peut décider à tout moment d'entendre les médiateurs fédéraux» (art. 96, n° 1, alinéa 3, dernière phrase);

– que «le président de la Chambre peut charger la commission des pétitions (...) d'entendre les médiateurs fédéraux à la demande de ceux-ci (art. 96*bis*/3°).

Enfin, il va de soi que la commission des pétitions fera au moins mention de ces auditions dans son rapport annuel (visé à l'article 96, n° 5, proposé).

Wat de slotbepaling van het voorgestelde artikel 96*bis* betreft, wordt nogmaals verwezen naar het huidige artikel 63, nr. 2, van het reglement.

d) Artikel 15, vierde lid, van de wet van 22 maart 1995 bepaalt: «De federale ombudsmannen kunnen te allen tijde door de Kamer worden gehoord, hetzij op hun verzoek, hetzij op verzoek van de Kamer.».

De artikelen 2 en 3 van het voorliggende voorstel strekken ertoe in het reglement van onze Kamer uitdrukkelijk te bepalen:

– dat «de commissie voor de verzoekschriften (...) te allen tijde kan beslissen om de federale ombudsmannen te horen» (art. 96, nr. 1, derde lid, laatste zin);

– dat «de voorzitter van de Kamer de commissie voor de verzoekschriften (ermee) kan belasten (...) de federale ombudsmannen op hun verzoek te horen (art. 96*bis*, nr. 3).

Het spreekt ten slotte vanzelf dat de commissie voor de verzoekschriften van dergelijke hoorzittingen minstens melding maakt in haar jaarlijks verslag (bedoeld in het voorgestelde artikel 96, nr. 5).

L. GOUTRY
H. BROUNS
C. BURGEON
S. CREYF
R. JANSSENS
J. LEFEVRE
W. Taelman
J. WAUTERS

PROPOSITION

Art. 1er

Dans l'article 95, n° 6, du Règlement de la Chambre des représentants de Belgique, les mots «Les secrétaires renvoient» sont remplacés par les mots «Le président de la Chambre renvoie» et le mot «décident» est remplacé par le mot «décide»;

Art. 2

A l'article 96 du même Règlement, sont apportées les modifications suivantes:

A) au n° 1, les mots «ou à une autre commission de la Chambre» sont remplacés par les mots «, à une autre commission de la Chambre ou - si la pétition comporte une réclamation relative au fonctionnement d'une autorité administrative fédérale - aux médiateurs fédéraux»;

B) le même n° 1 est complété par les alinéas suivants:

«Si la pétition a été renvoyée au ministre, celui-ci fournit dans les six semaines des explications écrites à la commission des pétitions. Si le ministre n'a pas communiqué sa réponse au président de la commission dans le délai précité, la commission peut requérir la présence du ministre, conformément aux dispositions de l'article 38*bis*, alinéas 1er et 2.

Si la pétition a été renvoyée aux médiateurs fédéraux, ces derniers informent la commission des pétitions, régulièrement et par écrit, de la suite qu'ils y réservent. La décision motivée de ne pas traiter la réclamation est communiquée sans délai et par écrit à la commission, qui peut décider à tout moment d'entendre les médiateurs fédéraux.»;

C) l'article est complété par la disposition suivante:

«5. La commission des pétitions fait chaque année rapport sur ses travaux à la Chambre.».

Art. 3

Un article 96*bis*, libellé comme suit, est inséré dans le même Règlement:

VOORSTEL

Artikel 1

In artikel 95, nr. 6, van het Reglement van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van België worden de woorden «De secretarissen verzenden» vervangen door de woorden «De voorzitter van de Kamer verzendt» en de woorden «beslissen zij» door de woorden «beslist hij».

Art. 2

In artikel 96 van hetzelfde Reglement worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A) in nr. 1 worden de woorden «of naar een andere commissie van de Kamer» vervangen door de woorden «, naar een andere commissie van de Kamer of - indien het verzoekschrift een klacht over de werking van een federale administratieve overheid betreft - naar de federale ombudsmannen»;

B) nr. 1 wordt aangevuld met de volgende leden:

«Indien het verzoekschrift naar de minister werd verwezen, verstrekt deze binnen zes weken schriftelijke uitleg aan de commissie voor de verzoekschriften. Heeft de minister zijn antwoord niet binnen deze termijn overgezonden aan de voorzitter van de commissie, dan kan de commissie, overeenkomstig het bepaalde in artikel 38*bis*, nrs. 1 en 2, de aanwezigheid van de minister vorderen.

Indien het verzoekschrift naar de federale ombudsmannen werd verwezen, informeren deze de commissie voor de verzoekschriften geregeld en schriftelijk over het gevolg dat zij daaraan geven. De gemotiveerde beslissing om de klacht niet te behandelen wordt onverwijld schriftelijk medegedeeld aan de commissie, die te allen tijde kan beslissen om de federale ombudsmannen te horen.»;

C) het artikel wordt aangevuld met de volgende bepaling:

«5. De commissie voor de verzoekschriften brengt jaarlijks aan de Kamer verslag uit over haar werkzaamheden.».

Art. 3

Een artikel 96*bis*, luidend als volgt, wordt in hetzelfde reglement ingevoegd:

«Art. 96bis - 1. Le président de la Chambre peut également charger la commission des pétitions:

a) de faire rapport sur toute proposition de demande de la Chambre visant à faire mener une investigation par les médiateurs fédéraux sur le fonctionnement de certains services administratifs fédéraux;

b) de faire rapport sur le rapport annuel et les rapports intermédiaires établis par les médiateurs fédéraux et rendus publics par la Chambre;

c) d'entendre les médiateurs fédéraux à leur demande.

2. Avant de prendre une telle décision, le président de la Chambre peut se concerter avec l'assemblée. Cette concertation a lieu d'office si un cinquième des membres de la Chambre en font la demande. Il n'y a ni débat ni vote nominatif sur les décisions.»

10 juillet 1997

«Art. 96bis. 1. De voorzitter van de Kamer kan de commissie voor de verzoekschriften er eveneens mee belasten :

a) verslag uit te brengen over een voorstel van een verzoek van de Kamer betreffende het instellen van een onderzoek door de federale ombudsmannen naar de werking van een federale administratieve dienst;

b) verslag uit te brengen over het jaarverslag en de tussentijdse verslagen die door de federale ombudsmannen worden uitgebracht en door de Kamer openbaar worden gemaakt;

c) de federale ombudsmannen op hun verzoek te horen.

2. Alvorens daartoe te beslissen, kan de voorzitter van de Kamer overleg plegen met de vergadering. Op verzoek van één vijfde van de Kamerleden heeft dit overleg van rechtswege plaats. Over de beslissingen wordt noch debat noch hoofdelijke stemming gehouden.».

10 juli 1997

L. GOUTRY
H. BROUNS
C. BURGEON
S. CREYF
R. JANSSENS
J. LEFEVRE
W. Taelman
J. Wauters